

ÖREBRO MISSIONSSKOLA
SALT – Malmö

Apostlar i Nya Testamentet

Ett jämförande studium av David Cartledge och Efesierbrevet.

Rickard Cruz

AA301 Uppsats
Vårterminen 2005
Handledare: Dan Elofsson

Sammanfattning

På grund av den senaste tidens diskussioner kring apostoliskt ledarskap har jag känt ett behov av att undersöka hur termen apostel används i NT. David Cartledge vill med sin bok *Den Apostoliska Revolutionen* lyfta fram vikten av apostlar idag. En apostel bör, enligt honom, vara den främste ledaren i varje inflytelserik församling och bör få rätt att fatta alla viktiga beslut. I mitt studium av NT har jag visat på att Jesus under sin gärning utvalde 12 apostlar men att denna grupp ganska snabbt kom att växa och omfatta de som fungerade som banbrytande förkunnare, församlingsplanterare och församlingsbyggare i den första kristna församlingen. Begreppet apostel har ofta felaktigt begränsats till nedtecknandet av Nya Testamentet vilket har problematiserat vårt förhållande till apostlar idag. I Efesierbrevet, som använder termen apostel fyra gånger, har jag inte hittat stöd för att tjänsten som apostel skulle vara begränsad till en första tiden. Tjänsten beskrivs som en viktig och grundläggande tjänst för att enheten i församlingen skall kunna bibehållas. Den beskrivs också som en av de tjänsterna som behövs för att församlingen ska rustas för tillväxt. Jag håller med Cartledge att den apostoliska tjänsten behöver återupptäckas men jag håller inte med honom i alla hans definitioner av dito. Jag finner inte stöd i varken Efesierbrevet eller övriga NT för att en apostel ensam bör leda församlingen, eller för den maktkoncentration Cartledge eftersträvar hos apostlar. Däremot är det av yttersta vikt, för dagens församling, att apostlatjänsten erkänns och definieras och att nutida apostlar uppmuntras i sitt uppdrag. Detta är definitivt en av nycklarna för att församlingens uppdrag skall kunna utföras.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
1 Inledning.....	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Problemformulering.....	4
1.3 Metoder	4
2 David Cartledge.....	5
2.1 Bakgrund	5
2.2 Apostel i Nya Testamentet.....	5
2.3 Apostel idag	5
2.4 Apostel = auktoritet	5
2.5 Apostel = församlingens ledare.....	6
3 Termen apostel i Nya Testamentet	6
3.1 De tolv	6
3.2 Paulus.....	6
3.3 En vidare krets	7
4 Efesierbrevet.....	8
4.1 Efesierbrevets författare	8
4.2 Efesierbrevets mottagare	8
4.3 Efesierbrevets syfte.....	9
4.4 Efesierbrevets budskap.....	9
4.5 Efesierbrevets struktur.....	9
4.6 Efesierbrevet 1:1-2.....	10
4.6.1 Text	10
4.6.2 Kontext.....	10
4.6.3 Diskussion.....	10
4.6.4 Sammanfattning	11
4.7 Efesierbrevet 2:19-22	11
4.7.1 Text	11
4.7.2 Kontext.....	11
4.7.3 Diskussion.....	12
4.7.4 Sammanfattning	13
4.8 Efesierbrevet 3:2-7.....	13
4.8.1 Text	14
4.8.2 Kontext.....	14
4.8.3 Diskussion.....	14
4.8.4 Sammanfattning	15
4.9 Efesierbrevet 4:7-13.....	15
4.9.1 Text	15
4.9.2 Kontext.....	16
4.9.3 Diskussion.....	16
4.9.4 Sammanfattning	17
5 Slutsatser.....	18
5.1 Apostlar och helig skrift.....	18
5.2 Apostlar idag.....	18
5.3 Apostlar och ifrågasättande.....	18
5.4 Apostlar i team	19
5.5 Apostlar i församlingen.....	19
6 Källförteckning.....	20

1 Inledning

1.1 Bakgrund

De senaste åren har det debatterats en hel del kring s.k. apostoliskt ledarskap. David Cartledge's bok *Den apostoliska revolutionen* har fått stort inflytande i de kretsar, i Sverige (speciellt inom Troströrelsen, Pingströrelsen och Evangeliska Frikyrkan), som förespråkar apostoliskt ledarskap. Man menar att nyckeln till framgång för dagens församlingar är att erkänna apostlar som auktoritära ledare med makt och bestämmanderätt. I denna polariserade debatt har motståndarna till den apostoliska rörelsen blivit många. Begreppet "apostel" är bland en del av motståndarna något som tillhör en sedan länge svunnen tid.

Även om en hel del bra sägs är det de radikalaste åsikterna från varje flank som gör sig mest hörda. Mitt i detta skyttegravskrig befinner jag mig, tillsammans med många andra, och vet inte riktigt vad jag ska tycka. En del av bibeltolkningarna som Cartledge gör ställer jag mig frågande inför men att avfärda det Bibeln talar om som apostel, och hävda att det är något som endast fanns i dåtid, verkar inte heller hållbart. Mitt mål med den här uppsatsen är att undersöka vad Bibeln säger om begreppet apostel och komma fram till vad det kan få för konsekvenser idag. Eftersom de som debatterar och skriver i ämnet ofta använder sig av Efesierbrevet har jag valt att ha det i fokus.

1.2 Problemformulering

Vad innebär begreppet apostel?

- Vad innebär den i Nya Testamentet i allmänhet?
- Vad innebär den i Efesierbrevet i synnerhet?
- Finns det apostlar idag?
- Vad innebär det för dagens församling?

1.3 Metoder

Jag kommer att inleda mitt arbete med att sammanfatta David Cartledge och hans teser kring apostlar i NT och idag. Därefter kommer jag att, utifrån olika teologiska uppslagsverk, redogöra för hur begreppet apostel förstås och används i NT. Jag kommer sedan att undersöka hur Efesierbrevet använder sig av termen, och i det arbetet ta hjälp av olika bibelkommentarer. Under det studiet kommer jag att pröva en del av Cartledge's teser i ljuset av Efesierbrevet. Uppsatsen avslutas med en sammanfattning av mina slutsatser.

2 David Cartledge

2.1 Bakgrund

För att förstå David Cartledge och hans budskap om den apostoliska tjänsten behöver man förstå den bakgrund varifrån han skriver. 1977 skedde en dramatisk vändpunkt i det största pingstsamfundet i Australien – Assemblies of God. Under ca 40 år hade församlingarna varken växt eller stagnerat. 1977 kom vändpunkten och saker och ting började hända. Då hade man sammanlagt ca. 9.000 medlemmar. År 2000 låg medlemsantalet på 140.000. 1977 bestod rörelsen av ca. 150 församlingar. År 2000 var antalet församlingar uppe på 950 st. Denna dramatiska tillväxt beror givetvis på många olika faktorer. David Cartledge menar att den främsta faktorn är upprättandet av apostlar idag.¹

2.2 Apostel i Nya Testamentet

Cartledge menar att man många gånger begränsat termen apostel till att handla om Jesu 12 apostlar plus aposteln Paulus. Faktum är att NT talar om minst 24 apostlar och möjligen så många som 29.² Dessutom finns det ingenting som tyder på att Nya Testamentets författare skulle göra någon skillnad mellan Jesu 12 apostlar och de övriga apostlarna det talas om. Det faktum att de existerade samtidigt med de tolv men ändå benämndes med samma term talar för att det handlar om samma tjänst.³ Om den första församlingen skulle ha ansett att det bara fanns 12 eller 13 apostlar verkar det osannolikt att vissa felaktigt skulle benämna sig som apostlar och att bland annat Paulus kände ett ansvar att avslöja dessa ”falska” apostlar. Deras anspråk skulle ju då ha blivit utdömda omedelbart.⁴ Cartledge lyfter fram att apostlar faktiskt är den vanligast förekommande gruppen tjänster som är omnämnda i NT.⁵

2.3 Apostel idag

Cartledge menar att inte finns något som tyder på att apostelns och profetens tjänst skulle vara temporära. Hur kommer det sig att vi idag många gånger är bekväma med att det finns evangelister, herdar och lärare men förpassar apostlar och profeter till det första århundradet? Cartledge hävdar att apostlar och profeter har en viktig uppgift idag precis som under NT:s tid och att församlingen aldrig kommer att kunna bli det Gud har tänkt utan dessa tjänster. Han menar att dessa tjänster förmodligen avtog under de första 400 åren i församlingens historia i takt med att församlingen slutade praktisera de karismatiska gåvorna.⁶

2.4 Apostel = auktoritet

Cartledge förknippar begreppet apostel med makt och auktoritet. Ett av de mest använda orden i hans bok är just ordet auktoritet. En apostel har samma auktoritet som Jesus själv.⁷ Det mest utmärkande hos en apostel i förhållande till de andra tjänsterna är att en apostel har en högre auktoritetsnivå vilket gör att de är svåra att rymma inom ett demokratiskt system.⁸ Aposteln är betydligt mer exekutiv och auktoritativ än de andra tjänsterna.⁹ Cartledge ställer begreppen demokrati och teokrati som varandras motpoler.¹⁰ Han menar att demokrati är det främsta hindret för att apostoliska tjänster ska få utrymme att växa fram.

---

¹ Cartledge, 2001, s. 325.

² Cartledge, 2001, s. 216.

³ Cartledge, 2001, s. 208.

⁴ Cartledge, 2001, s. 215.

⁵ Cartledge, 2001, s. 217.

⁶ Cartledge, 2001, s. 201.

⁷ Cartledge, 2001, s. 227.

⁸ Cartledge, 2001, s. 204.

⁹ Cartledge, 2001, s. 228.

¹⁰ Cartledge, 2001, s. 186.

2.5 Apostel = församlingens ledare

Cartledge menar att aposteln bör vara ledare för den lokala församlingen med assistans av de andra tjänstegåvorna.¹¹ Han medger dock att det finns olika typer av apostlar med lite olika uppgifter och inriktning. Alla apostlar kommer kanske inte vara huvudledare för en lokalförsamling men varje inflytelserik församling behöver ha en apostel som huvudledare.¹² Aposteln är den som ytterst sett ska fatta besluten i en församling. Det är han som tillsätter tjänster och ledare eftersom han är den förste i auktoritet i den lokala församlingen.¹³

3 Termen apostel i Nya Testamentet¹⁴

Det grekiska ordet *apóstolos* (apostel) betyder ordagrant ”utsänd” och användes om personer som sändes ut som representanter för den som sändt dem.

För att få fram innebörden i begreppet apostel, som det möter oss i NT, gör många hänvisningar till hur det har använts i tidigare grekisk litteratur och judisk litteratur. Det är dock, enligt ISBE, troligt att det i NT skapades en egen, distinkt kristen, betydelse av begreppet som är mer eller mindre oberoende av tidigare användningsområden. För att förstå betydelsen av begreppet apostel i NT behöver man inte leta längre bort än i just NT.

3.1 De tolv

I den nytestamentliga historien dyker begreppet först upp när Jesus använder det om tolv av sina lärjungar i samband med att han sände ut dem för att proklamera Guds rike i byarna. I en jämförelse mellan synoptikerna verkar det som om begreppet inte användes om de tolv i största allmänhet utan var knutet till det speciella tillfälle då Jesus sände ut dem. Lukas, däremot, använder begreppet ”apostlarna”, om de tolv, även i andra sammanhang. Primärt verkar dock begreppet vara knutet till utsändningstillfällena. I Apostlagärningarna har ”apostlarna” blivit ett vanligt namn om de elva, och efter valet av Mattias som Judas efterträdare, om de tolv. Men även här syftar det, enligt ISBE, inte på ett särskilt och begränsat ämbete. Begreppet beskriver snarare funktionen av världsvid mission vilken de tolv hade en speciell kallelse till. Det sista Jesus sa till sina lärjungar innan han steg upp till himlen var att de skulle vara hans vittnen inte bara i Jerusalem, Judeen och Samarien utan ända till jordens yttersta gräns. NIDNTT hävdar att Lukas, i Apostlagärningarna, använder begreppet apostlarna väldigt snävt, för att *endast* syfta på de tolv.¹⁵ Jag anser dock inte att man kan bortse från det faktum att Lukas vid tre tillfällen (Apg 14:4, 14:6 och 14:14) talar om både Paulus såväl som Barnabas som ”apostlarna”. NIDNTT menar att Lukas *aldrig* kallar Paulus för en apostel vilket uppenbarligen inte stämmer.

3.2 Paulus

Om det existerade en tendens att begränsa termen apostel till de tolv (Apg 1:25), bröt Paulus fullständigt med den, när han regelbundet använde termen om sig själv. Han presenterar sig själv som en Kristi apostel i början av de flesta av hans brev. Hans egna argument för att han var en apostel var flera. Han hade, av Jesus själv, tagit emot en kallelse att vara det och framför allt kunde han peka på sitt apostlaskaps frukter. Detta visade sig i hans missionsgärning – både i framgång och lidande. Paulus hade inte varit en av Jesu lärjungar under Jesu år i tjänst, hans påstående att han i en syn sett Jesus som gav honom kallelsen till apostel var inget som gick att bevisa, men det kunde trots det inte råda något

¹¹ Cartledge, 2001, s. 186.

¹² Cartledge, 2001, s. 188.

¹³ Cartledge, 2001, s. 231.

¹⁴ Jag har valt att utgå ifrån International Standard Bible Encyclopedia (ISBE) men det finns även inslag av New International Dictionary of the New Testament Theology (NIDNTT). Källhänvisning sker endast när det senare används.

¹⁵ Brown, 1986, s. 129.

tvivel om att han verkligen var en apostel. Det var tydligt att Gud hade gett Paulus kraft att vara apostel för hedningarna precis som han hade gett Petrus kraft att vara apostel för judarna (Gal 2:8). Detta bekräftade Petrus, Jakob och Johannes när de räckte honom handen som ett tecken på gemenskap (Gal 2:9).

3.3 En vidare krets

Vissa hävdar att de tolv, Paulus och möjligen Jakob skulle vara apostlarna med stort A medan de andra apostlarna som nämns i NT skulle vara apostlar i någon slags lägre bemärkelse. Denna typ av uppdelning är dock mycket svår att se i NT. Däremot fanns det givetvis stora skillnader mellan NT:s olika apostlar eftersom de var olika individer med olika talanger, olika erfarenheter och olika andliga gåvor. Paulus var givetvis en ”större” apostel än Barnabas precis som Petrus och Johannes var ”större” än Taddeus eller Simon Kananeen. De var dock alla lika mycket apostlar.

Dessa är de apostlar som omtalas i NT:

- Jesu Tolv apostlar (Mark 3:14-19)
- Mattias (Apg 1:26)
- Paulus (Rom 1:1)
- Jakob, Jesu bror (Gal 1:19)
- Barnabas (1 Kor 9:5-6, Apg 14:4, 14)
- Andronikus (Rom 16:7)
- Junias (Rom 16:7)
- Apollos (1 Kor 4:6-9)
- Timoteus (1 Thess 1:1, 2:6)
- Silvanus (1 Thess 1:1, 2:6)
- Epafroditus (Fil 2:25)
- Titus (2 Kor 8:23)

NIDNTT menar att när Paulus talar om exempelvis Titus, Epafroditus och andra som apostlar, är betydelsen ”budbärare” och inte apostlar i samma bemärkelse som med de tolv.¹⁶ Jag anser att detta är orimligt. Om nu apostlaskapet var ett så starkt och slutet ämbete som man vill göra gällande, hur kommer det sig då att Paulus använder samma ord om de som inte tillhör detta ämbete? Borde han inte i så fall ha använt sig av ett annat ord, exempelvis det grekiska ordet *aggelos* som vanligen användes om just budbärare? Helhetsbilden i NT är att tjänsten som apostel inte är ett slutet och väldefinierat ämbete. Det faktum att Paulus ansåg det nödvändigt att avfärda vissa som var ”falska apostlar, ohederliga arbetare, och uppträder som Kristi apostlar” (2 Kor 11:13) visar på att det i den tidiga församlingen inte fanns någon tanke på att begränsa termen apostel till en grupp på 13 eller 14 män.

I Didache¹⁷ används begreppet apostel om en mängd namnlösa missionärer – män som inte stannade i en församling utan reste från plats till plats som evangeliets budbärare. Detta tyder på att det inte kan ha varit ett krav att personligen ha sett Jesus för att vara en apostel. I Apg 1:21-22 framställs ett sådant krav men då handlade det om de tolv som på ett speciellt sätt skulle vara ögonvittnen till Jesu gärning. När Paulus i 1 Kor 9:1 lyfter fram att han sett Jesus som ett argument för sitt apostlaskap handlar det om att han möter sina judaiserande motståndare på deras villkor och svarar på deras ifrågasättanden med att han visst har sett Jesus. Utöver dessa texter finns det ingenting i NT som tyder på att det skulle vara ett krav att ha sett Jesus under hans år på jorden, eller att ha bevittnat hans uppståndelse, för att kunna vara en apostel.

---

¹⁶ Brown, 1986, s. 130.

¹⁷ ”De tolv apostlarnas lära”, troligen sammanställd i Syrien någon gång mellan 70 och 100 e.Kr.

Tjänsten som apostel verkar handla väldigt mycket om mission och om att bryta ny mark, genom att bära med sig evangeliet till den ännu ej troende världen. Kallelsen till apostel kunde ske på en mängd olika sätt. De tolv kallades av Jesus personligen (Mark 3:14-19). Mattias kallades genom församlingens erkännande och genom lottdragning (Apg 1:15-26). Paulus kallades genom en uppenbarelse (Apg 26:17-19), och även om hans kallelse blev stadfast av församlingen i Antiokia, som på den helige Andes ingivelse sände ut honom, så betonade han själv att han var utvald av Gud och inte människor. Barnabas sändes av församlingen i Jerusalem (Apg 11:22) och senare, tillsammans med Paulus, av församlingen i Antiokia.

4 Efesierbrevet

På grund av att Efesierbrevet ofta får en central plats i diskussioner kring termen apostel har jag valt att ha ett fokus på just detta brev. Jag kommer börja med att behandla bakgrunden till Efesierbrevet och kort diskutera författarskap, mottagare, syfte, budskap och struktur. Därefter kommer jag undersöka de texter som använder termen apostel, då jag även gör en egen (relativt litteral) översättning. På grund av utrymmesskäl kommer undersökningen vara begränsad och fokuserad på frågeställningarna kring begreppet apostel.

4.1 Efesierbrevets författare

Från det första århundradet till 1800-talets början har Paulus författarskap av Efesierbrevet varit allmänt erkänt. Från 1820-talet och framåt har dock en växande skara bibelforskare ifrågasatt brevets autenticitet och hävdar att Paulus inte är den egentlige författaren.¹⁸ Andrew T. Lincoln är en av dem som hävdar detta.¹⁹ En av de som försvarar Efesierbrevets autenticitet är Luke Timothy Johnson. Han menar att det är väldigt mycket som talar mot att Efesierbrevet skulle vara ett förfalskat Paulusbrev. Det är bland annat väldigt svårt att ställa upp en logisk förklaringsmodell till syftet och tillkomsten av denna förfalskning. Johnson lyfter fram många argument som pekar på att Efesierbrevet är autentiskt.²⁰ Mycket talar för att det faktiskt är Paulus som har skrivit Efesierbrevet. Inte minst en samstämmig kyrkotradition, från bara några årtionden efter brevets tillkomst ända in i våra dagar. De som argumenterar mot Efesierbrevets autenticitet blir ofta väldigt spekulativa i sina förklaringar till dess tillkomst. Jag har svårt att göra annat än hålla med A. M. Hunter: ”The burden of proof lies with those who deny Paul’s authorship.”²¹ Tills bevisats motsatsen får vi anta att det faktiskt är Paulus som skrev Efesierbrevet.

4.2 Efesierbrevets mottagare

Efesierbrevet är det minst personliga av Paulus brev. De standardmässiga brevelementen; öppnande hälsning (1:1-2), välsignelse (1:3-14), innehåll (2:1-6:20), och slutlig hälsning (6:23-24) är alla väldigt formella. Brevet är nästan helt tyst angående mottagarnas och författarens förhållanden. Det enda vi får veta om Paulus är att han är fången. Han känner inte församlingen personligen men har hört om dess ”tro i Herren Jesus och kärlek till alla de heliga” (1:15). Det verkar som om det inte är någon församlingskris som har föranlett brevet, vilket är fallet i många andra av Paulus brev. Den enda personen som nämns i brevet är Tykikus, som är den som levererar brevet. Efesierbrevet är ett väldigt märkligt dokument om det är så att det är skrivet av Paulus till en församling där han enligt Apostlagärningarna spenderade över två år (Apg 19:10). Om det däremot skulle vara skrivet pseudonymt är det märkligt att inte författaren på ett bättre sätt lyckades skapa en känsla av att Paulus faktiskt kände brevets mottagare väldigt väl.²²

---

¹⁸ Stott, 1979, s. 16-17.

¹⁹ Lincoln, 1990, s. xlvii-l, lxii.

²⁰ Johnson, 1999, s. 408-409.

²¹ Stott, 1979, s. 21.

²² Johnson, 1999, s. 407; Bruce, 1984, s. 230.

I viktiga, tidiga manuskript saknas namnet Efesos i brevets inledande hälsning. Mycket tyder på att Efesierbrevet inte är ett brev föranlett av en speciell situation varken hos Paulus eller hos mottagarna utan snarare skrevs för att kommunicera något till en vidare krets av församlingar i Mindre Asien, dvs. områden kring Efesos. Efesierbrevet skulle då kunna vara ett så kallat rundbrev där man lämnade en lucka i inledningen, där varje församling kunde fylla i sitt eget namn. Eftersom Efesos var huvudstaden i regionen kom brevet, på ett speciellt sätt, att förknippas med just Efesos. Denna mycket unika brevsituation skulle kunna förklara Efesierbrevets särprägel.²³ Även om somliga lyfter fram motargument mot rundbrevstesen och visar på andra teorier är den ett möjligt scenario.

4.3 Efesierbrevets syfte

Enligt Apostlagärningarna 19 befann sig Paulus i Efesos under två år då han undervisade i Tyrannus hörstal. Genom detta fick alla som bodde i Mindre Asien ”höra Herrens ord”. Det är troligt att Paulus vid tiden för Efesierbrevets tillkomst (förmodligen ca 60-62 e.Kr.) kände ett behov av att sammanfatta sitt evangelium, sin teologi, och skriva ner det för att få ut det till de församlingar som hade planterats genom de lärjungar som hade sänts ut från Efesos. Han ville förmå alla dessa församlingar att förbli ett, i både lära och liv, vilket bekräftas av innehållet i brevet där Paulus betonar teman som exempelvis kyrkans universella enhet.

4.4 Efesierbrevets budskap

Efesierbrevet genomsyras mer än något annat av bön. Brevets grekiska är helt präglat av börens liturgi. Alla viktiga element från Paulus teologi finns med här; rättfärdiggörelsen genom Guds fria gåva – accepterad av människor genom tro (1:13, 2:5, 2:8-9) och övertygelsen att den gåvan kom genom Jesu kors (2:15-16), vars offerdöd bringade återlösning (1:7). Det talas om den helige Ande som en förvandlande (1:13-14, 4:17-5:2) och försonande (2:17-18) kraft, som manifesterar sig själv i församlingen genom olika gåvor (4:1-13), vi finner Paulus betoning på relationen mellan judar och hedningar i Guds plan (1:12-13, 2:11-12, 3:6) uttryckt från infallsvinkeln av en som själv är en jude (1:12, 2:11-14, 3:1). Slutligen finner vi Paulus övertygelse att hans tjänst att predika de goda nyheterna till hedningarna (3:3-5) kom genom en uppenbarelse från Gud (3:7-8).²⁴

Till skillnad från Paulus övriga skrifter placeras evangeliet in i ett sammanhang av andlig strid där kampen står mellan sanning och lögn, gott och ont, ljus och mörker och där alla dessa ting representeras av andliga makter som är verksamma i världen. Den mänskliga friheten är en del av kampen om hela världen. Mänskligt främlingskap från Gud beskrivs som slaveri under makter som kämpar mot Gud. Detta manifesteras i främlingskap mellan människor vilket har det tydligaste exemplet i främlingskapet mellan judar och hedningar. De ”goda nyheterna” i Efesierbrevet är att Gud vill ändra detta tillstånd av fiendskap. Han har uppenbarat sin plan att försona hela världen, skapa harmoni mellan sig själv och människor och så möjliggöra enhet mellan människorna. Denna plan var en hemlighet men är nu uppenbarad. I församlingen har Gud skapat en ny enhet och ett nytt folk av judar och hedningar.²⁵

4.5 Efesierbrevets struktur

Följande struktur är en egen syntes av den litteratur jag tagit del av. De avsnitt som innehåller termen apostel är markerade.

I. Inledning (1:1-2)

---

²³ Johnson, 1999, s. 407; Stott, 1979, s. 24; Bruce, 1984, s. 230; Tellbe, 2002, s. 121.

²⁴ Johnson, 1999, s. 412-413.

²⁵ Johnson, 1999, s. 414.

II. Undervisande huvuddel – Gåvan i Kristus (1:3-3:21)

- 1) Lovprisning (1:3-14)
- 2) Tacksägelse och förbön (1:15-23)
- 3) Guds frälsande nåd (2:1-10)
- 4) *Enbeten i Kristus* (2:11-22)
- 5) *Kristi mysterium* (3:1-13)
- 6) Förbön (3:14-19)
- 7) Tillbedjan (3:20-21)

III. Förmanande huvuddel – Uppgiften i Kristus (4:1-6:20)

- 1) *Uppmaning till enbet* (4:1-16)
- 2) Uppmaning till ett rätt liv (4:17-24)
- 3) Befallningar angående det nya livet (4:25-5:2)
- 4) Tal, sexuell moral, och att leva som ljusets barn (5:3-14)
- 5) Att uppfyllas av Anden (5:15-20)
- 6) Att underordna sig (5:21-6:9)
- 7) Den andliga kampen (6:10-20)

IV. Avslutning (6:21-24)

4.6 Efesierbrevet 1:1-2

4.6.1 Text

¹Paulus, genom Guds vilja, en^a Jesu Kristi apostel, till de heliga i Efesos^b och troende i Kristus Jesus. ²Nåd till er och frid från Gud, vår fader, och Herre Jesus Kristus.

Kommentar:

^a Paulus är *en* Jesu Kristi apostel. Här har jag valt att följa de engelskspråkiga översättningar jag tittat på. Eftersom det inte förekommer bestämd artikel framför substantivet apostel bör man i översättningen tillsätta en obestämd artikel för att på bästa sätt återge textens innebörd.

^b Orden ”i Efesos” finns, som sagts ovan, inte med i tidiga manuskript av Efesierbrevet även om den stora majoriteten av manuskript har med orden. För en hypotes kring detta se sidan 9.

4.6.2 Kontext

Detta är de första verserna som inleder hela Efesierbrevet. Paulus använde sig av det givna hellenistiska mönstret för brevskrivning vilket tydligt märks i de inledande verserna. I brev, vid den här tiden, skulle inledningen innehålla avsändare, mottagare och hälsning, vilket Paulus följer.²⁶

4.6.3 Diskussion

Vad menar Paulus när han presenterar sig själv som ”en Jesu Kristi apostel”?

Inledningen till Efesierbrevet är inte på något sätt säregen utan väldigt lik hur Paulus brukar inleda sina brev. Andrew T. Lincoln menar att Paulus här uttrycker den officiella karaktären av hans kommunikation till hans församlingar; han skriver som en auktoriserad representant för den uppståndne Kristus och hans auktoritet kommer inte av att han utsett sig själv till detta ämbete utan att han är utvald av Gud, ”genom Guds vilja”.²⁷ Att Paulus är ”en Jesu Kristi Apostel” innebär, enligt John

---

²⁶ Lincoln, 1990, s. 4.

²⁷ Lincoln, 1990, s. 5.

R.W. Stott, att han presenterar sig som en lärare vars auktoritet är precis densamma som Jesu Kristi egen auktoritet. Det är i Jesu namn och i Jesu inspiration som Paulus skriver.²⁸

Jag ifrågasätter om Paulus verkligen menade detta när han skrev sitt brev eller om det snarare handlar om en betydelse som vi, under historiens gång, lagt i Paulus presentation av sig själv. Stott menar att Paulus använder ”apostel” som en titel. Jag anser inte att det är så. Cartledge skriver att Paulus faktiskt *inte* presenterar sig som ”Aposteln Paulus”. Han presenterar sig som ”Paulus, *en* apostel”.²⁹ Apostel är för Paulus inte en titel utan snarare en beskrivning eller en benämning av en funktion. Ole Lundegaard skriver så här: “Furthermore, I have suggested that ‘apostle’ primarily points to the ‘function’ of Paul’s ministry, rather than to his ‘position’ or ‘status’ as an apostle.”³⁰ Stott förknippar termen apostel med nedtecknandet av helig skrift. Jag anser det osannolikt att Paulus lade den betydelsen i termen när han skrev Efesierbrevet.

När man under kyrkans första århundraden skulle fastställa vilka skrifter som skulle få vara med i NT satte man upp en rad kriterier. Dessa var exempelvis: Är skriften renlärig? Är skriften allmän till hela den kristna kyrkan? Har skriften byggt upp kyrkans liv under en längre tid? Är skriften apostolisk? Det apostoliska kriteriet tillämpades på så sätt att en skrift, för att få vara med i NT, var tvungen att vara skriven av en apostel, en apostels lärjunge eller en apostels medarbetare. Detta tillämpades dock inte strikt. Exempelvis kom Hebréerbrevet med, trots att man inte var säker på dess författare.³¹ Att man i NT’s kanoniseringsprocess satte upp ett krav av apostoliskt ursprung innebär dock inte att vi med automatik kan göra som Stott när han i apostelbegreppet läser in betydelsen ’auktorerad utgivare av helig skrift’. Jag kan förstå att vi många gånger har gjort det i vårt behov av att ge gudomlig legitimitet till NT. Det är dock inte speciellt troligt att Paulus själv menade detta när han presenterade sig som apostel. NT får inte större legitimitet som Guds Ord för att vi pressar in en märklig betydelse i termen apostel. Det är troligare att Paulus, när han presenterar sig som en apostel, ville presentera sitt uppdrag och sin funktion. Han var utsänd av Jesus Kristus själv för att ”bryta ny mark” genom att predika för dem som ännu inte hört och för att plantera och bygga Guds församling.

4.6.4 Sammanfattning

I inledningen av sitt brev ville Paulus, som man bör, presentera sig själv. Han skriver därför vad han heter och vad han gör. Det var tydligen viktigt för Paulus att presentera sig själv som en apostel. Han hade inte fått sitt uppdrag av människor. Det var Gud som, i enlighet med sin vilja, hade utvalt honom. Paulus beskrev med termen ”apostel” sitt uppdrag och sin funktion. Han var en som bröt ny mark genom att på Jesu uppdrag bära med sig evangeliet till den ännu ej troende världen. Han var en som planterade och byggde församlingar. Han var en apostel.

4.7 Efesierbrevet 2:19-22

4.7.1 Text

¹⁹Alltså är ni inte längre utlänningar och främlingar men ni är medborgare, med de heliga, och Guds husfolk, ²⁰som har uppbyggts på apostlarnas och profeternas grund; hörnsten är Kristus Jesus själv, ²¹i vilken hela byggnationen, när den sammanfogas, växer upp till ett heligt tempel i Herren, ²²i vilken också ni sammanfogas till en Guds boning i Anden.

4.7.2 Kontext

De första hednakristna som kom till en kristen församling måste ha känt sig väldigt osäkra. Många av medlemmarna var judar och det var lätt hänt att en hednakristen gjorde något som inte ansågs passande

---

²⁸ Stott, 1979, s. 21-22.

²⁹ Cartledge, 2001, s. 335-336.

³⁰ Lundegaard, 1995, s. 97.

³¹ Alexander, 2001, s. 72-73.

av dem som vuxit upp i en judisk miljö. I en situation som i Antiokia då Petrus och de andra övergav bordsgemenskapen med de hednakristna (Gal 2:11-14), måste de ha känt sig som andra klassens medlemmar. Sådana företeelser splittrade lätt den första kristna församlingen i olika grupperingar. Detta var något som Paulus aktivt kämpade mot. De hednakristna skulle på samma sätt som de judekristna vara en del av det nya gudsfolket.³²

Vår text är den sista av tre delar av ett större perikop, 2:11-22, som handlar om enheten i Kristus och hedningarnas upptagande i Guds folk. De tre delarna är 11-12, 13-18 och 19-22. Den första delen handlar om hur det förut var för hedningarna. De var utestängda från Gudsfolket och alla de privilegier som det innebar. De hade ingen del i medborgarskapet, förbunden eller löftena. De levde utan Gud och utan hopp. Andra delen beskriver hur Gud har brutit ner skiljemuren – det som skilde judar och hedningar åt. De som tidigare var långt borta och utestängda från gudsfolket, kom nu nära genom Jesu blod. Av de båda – judar och hedningar – hade Gud nu skapat en ny enhet, en ny människa. Den tredje delen beskriver hur de hednakristna nu blev en del av Guds hushåll och att de tillsammans med de judekristna är uppbyggda på samma grund till en Guds byggnad – ett Guds tempel.

4.7.3 Diskussion

Vilka apostlar respektive vilka profeter handlar det om? Vad innebär apostlarnas och profeternas grund?

Precis som i 1 Kor 3:10-11 talar Paulus om församlingen som en byggnad. Där är det Kristus som är grunden. Här i Efesierbrevet är det däremot apostlarna och profeterna som är grunden. En klassisk tolkning av detta är att apostlarna representerar NT och profeterna GT och att församlingens grund således är Bibeln, den heliga Skrift. Samtliga kommentarer jag tagit del av anser dock att detta är en orimlig tanke. Både Lincoln och Stott lyfter fram att Paulus i så fall borde ha skrivit profeterna först och apostlarna sedan för att uttrycken logiskt skulle kunna representera GT och NT. Dessutom är det väldigt tydligt i 3:5, där Paulus också använder sig av uttrycket ”apostlarna och profeterna”, att han talar om båda dessa tjänster som nytestamentliga.³³ Jag anser att det inte är troligt att betydelsen av apostlarnas och profeternas grund, är Bibeln.

Stott skriver att eftersom apostlar och profeter båda var grupper med en undervisande roll, verkar det inte som om det är deras person, eller ens deras tjänst, som är församlingens grund, utan deras instruktioner och undervisning. De är, enligt honom, inspirerade lärare, bärare av gudomlig uppenbarelse och auktoritet. Han anser att Paulus *inte* använde ordet apostel i en vidare bemärkelse om missionärer, församlingsplanterare och kyrkoledare utan måste syfta på en liten grupp apostlar som Jesus utvalde och sände ut för att undervisa i hans namn och som var ögonvittnen till hans uppståndelse. Denna grupp består, enligt Stott, av de tolv, Paulus, Jakob och kanske en eller två andra. Profeter syftar också på en grupp som med Guds inspiration förkunnade hans ord. För Stott blir slutsatsen att apostlarnas och profeternas grund är Nya Testamentets skrifter.³⁴

Både Bruce och Lincoln argumenterar mot Stott's hållning. De menar att man inte kan förstå det som att grunden är *lagd* av apostlarna och profeterna eftersom det, rent grammatiskt, är mer riktigt att förstå det som om att grunden *består* av apostlarna och profeterna. Det är alltså fråga om ett genitiv som betecknar vad något består av.³⁵ Dessutom får Stott svårt att veta vad han ska göra av ”profeterna”. Menar han att uttrycket betecknar nytestamentliga skriftprofeter? Vilka skulle det vara? Detta ger han inte svar på. En lösning på det problemet skulle kunna vara att hävda att apostlarna och profeterna är samma grupp, på grundval av att det i grundtexten bara är utsatt *en* bestämd artikel. Detta håller inte Lincoln med om. I exempelvis Ef 4:11 är det tydligt att apostlarna och profeterna är olika tjänster och

---

³² Bruce, 1984, s. 302.

³³ Stott, 1979, s. 106-107; Lincoln, 1990, s. 153.

³⁴ Stott, 1979, s. 106-107.

³⁵ Bruce, 1984, s. 303-304; Lincoln, 1990, s. 152-153.

det är orimligt att tro att författaren skulle ge termerna en speciell betydelse här.³⁶ Jag anser att det är orimligt att tänka sig att uttrycket ”apostlarna och profeternas grund” betyder Nya Testamentet.

Bruce anser att Paulus här, precis som i 3:5, 4:11 och i hans andra brev, talar om apostlar i en vid mening. Paulus begränsar inte apostlabegreppet till de tolv som Jesus sände ut under hans jordeliv. Om han skulle gjort det hade han inte kunnat tala om sig själv som en apostel. Begreppet inkluderade andra som hade tagit emot ett speciellt uppdrag från den uppståndne Kristus, exempelvis Jakob, Jesu bror (Gal 1:19), alla apostlarna (1 Kor 15:7), Andronikus och Junias (Rom 16:7) etc. Bruce menar att Apostlarna och profeterna är de grundläggande tjänsterna i församlingen. Detta talar Paulus även om i 1 Kor 12:28 där han skriver: ”Gud har i sin församling för det första satt några till apostlar, för det andra några till profeter...” Dock menar Bruce att uttrycket ”apostlarna och profeterna” är begränsat till den första tiden.³⁷ Jag håller till viss del med Bruce. Uttrycket beskriver inte en liten väldefinierad grupp vars uppdrag var att förmedla gudomlig uppenbarelse och ofelbar skrift, utan två större grupper av förkunnare på vars tjänster församlingen är byggd. Grunden består alltså av dessa personer, deras tjänster och givetvis även deras förkunnelse.

Däremot anser jag inte att texten eller NT i övrigt begränsar dessa två tjänster till den första tiden i församlingens historia. Jag anser inte att det finns något som hindrar oss från att, utifrån detta bibelord, tala om nutida apostlar och profeter som församlingens grund. Däremot håller jag inte med Cartledge om att man nödvändigtvis måste tolka detta i termer av auktoritet. Det finns ingenting i texten som antyder det. Det går inte att utifrån Ef 2:20 hävda att en apostel måste vara den främste ledaren i den lokala församlingen. Apostlarna och profeterna är församlingens grund eftersom de representerar någonting. Enligt International Standard Bible Encyclopedia var skillnaden mellan profeterna och apostlarna att profeterna var Guds språkrör i och till den troende församlingen medan apostlarna var hans sändebud till den ännu ej troende världen. Profeterna är alltså de som förmår församlingen till inre uppbyggelse medan apostlarna är de som förmår församlingen att nå dit ingen har nått och gå dit ingen har gått. Utifrån det perspektivet tycker jag inte att det är speciellt konstigt att tänka sig att nutida apostlar och profeter, och det dessa tjänster representerar, utgör, eller *bör* utgöra, församlingens grund.

Det är dock viktigt att poängtera att apostlarna och profeterna inte på något sätt, oberoende av Jesus, utgör församlingens grund. Hörnstenen var det första som placerades i grunden, alla andra stenarna i grunden placerades utifrån och i förhållande till den.³⁸ Hörnstenen dikterade alltså villkoren för hur hela grunden skulle läggas. Det är endast i egenskap av stenar som är lagda i linje med hörnstenen, Jesus, som apostlarna och profeterna utgör församlingens grund.

4.7.4 Sammanfattning

Paulus vill visa på den troende församlingens gemensamma grund för att genom detta visa på enheten och de hednakristna medlemmarnas fulla delaktighet. Grunden består av apostlarna och profeterna, i *vid* bemärkelse, och det de representerar. Man skulle kunna säga att församlingens grund för det första består av apostlarna som på ett speciellt sätt förvaltar missionsuppdraget. Att ständigt sträcka sig vidare för att nå fler människor med evangelium, för att den universella församlingen ska expandera, lokala församlingar planteras, Guds rike utbreddas och missionsbefallningen bli utförd. För det andra består grunden av profeterna som på ett speciellt sätt förvaltar den inre profetiska uppbyggelsen. Detta innebär uppmuntran, förmaning och tröst, i den helige Andes kraft, för att hjälpa församlingen att leva heliga liv i förhållande till varandra och i förhållande till Gud. Församlingens grund är alltså inte dogmer och doktriner men däremot uppdraget och livet.

4.8 Efesierbrevet 3:2-7

---

³⁶ Lincoln, 1990, s. 153.

³⁷ Bruce, 1984, s. 303-304.

³⁸ Lincoln, 1990, s. 155.

4.8.1 Text

²Ni har väl hört om Guds nåds förvaltning som getts till mig, för er, ³att hemligheten genom en uppenbarelse kungjorts för mig, som jag i korthet har skrivit. ⁴Genom att läsa detta kommer ni att förstå min vishet i Kristi hemlighet, ⁵som i andra generationer inte uppenbarades för människors söner men nu har uppenbarats för hans heliga apostlar och profeter, i Anden, ⁶att hedningarna är medarvingar och av samma kropp och delaktiga i löftet i Kristus Jesus genom evangeliet, ⁷vars tjänare jag gjorts genom den gåva av Guds nåd som getts mig, genom hans krafts ingripande.

4.8.2 Kontext

3:2-13 är med allra största sannolikhet en fortsättning på 2:11-22. Budskapets kärna är den nya enheten mellan judar och hedningar i Kristus Jesus. Det enda som separerar de två avsnitten åt är 3:1 där Paulus säger att han böjer sina knän och ber. Det är som om han har tänkt att börja be men sen kommer på att han vill fortsätta att prata om samma sak ett tag till för att vänta med bönen till 3:14. Avsnitten 3:2-7 och 3:8-13 avgränsas i grundtexten med en punkt. Avsnitten bildar två långa meningar med undantag för vers 13 som är en egen mening.

4.8.3 Diskussion

Vad är Kristi hemlighet? På vilket sätt är apostlarna och profeterna mottagare av Kristi hemlighet?

Lincoln menar att när Paulus talar om att han redan i korthet har skrivit om hemligheten, syftar det troligen på det som redan är skrivet i samma brev, troligen 1:9-10 och 2:11-22.³⁹ Jag är helt överens med Lincoln. Det råder absolut ingen tveksamhet om vad Kristi hemlighet innebär. Paulus skriver det klart och tydligt i vers 6: ”att hedningarna är medarvingar och av samma kropp och delaktiga i löftet i Kristus Jesus genom evangeliet”. Bruce lyfter fram att det, vid första anblick, kan verka lite märkligt att detta skulle vara en hemlighet. Paulus gör ju själv många gånger klart att evangeliet är förutsagt i GT. Det står bland annat att alla folk en dag skulle bli välsignade genom Abraham (1 Mos 12:3). Vilken var då denna nya uppenbarelse som Paulus kallade ett mysterium och en hemlighet? Jo, att judar och hedningar *helt utan åtskillnad* skulle bli *ett* nytt folk. Detta var aldrig förutsagt men hade nu blivit uppenbarat för Guds heliga apostlar och profeter.⁴⁰ Detta gör att det är högst troligt att 3:2-14 är just en fortsättning på 2:11-22. Skiljemuren är nedriven, hemligheten är uppenbarad – Gud har av jude och hedning skapat en ny enhet i Kristus, i hans kropp. Detta är mysteriet – Guds församling som spränger alla tidigare gränser.

Det är tydligt att Paulus ser sig själv som mottagare av detta mysterium, men han säger också att den ”nu uppenbarats för hans heliga apostlar och för profeter, i Anden”. Allt tyder på att Paulus använder begreppen apostlar och profeter med samma betydelse här som i 2:20. Det är orimligt att tro att han skulle ändra innehållet i detta begreppspar på bara några versar. Därför håller jag mig till mina slutsatser i diskussionen kring 2:20. Apostlarna som det talas om innebär apostlar i vid bemärkelse – varje bärare av denna tjänst, och är inte på något sätt begränsade till de tolv plus Paulus.

Lincoln menar att ordet ”helig” i det här sammanhanget måste ses i sin grundbetydelse ”avskild för Gud”.⁴¹ Oavsett om ordet syftar på både apostlarna och profeterna eller bara på apostlarna så är det tydligt att Gud på ett speciellt sätt har utvalt och avskilt dessa tjänster att vara mottagare och förmedlare av uppenbarelsen om Kristi hemlighet. Om vi tänker oss att apostlarna och profeterna i 2:20 handlar om dessa tjänster både då och nu är det logiskt att tänka likadant här. Det som skulle kunna indikera att det här endast handlar om de första apostlarna och profeterna är att det står att denna hemlighet *har* uppenbarats för dem. Verbet står här i aorist vilket betecknar en avslutad handling i dåtid. Men om det är så att det endast talas om de första apostlarna och profeterna och att Paulus enligt sin vanliga

³⁹ Lincoln, 1990, s. 175.

⁴⁰ Bruce, 1984, s. 314-315.

⁴¹ Lincoln, 1990, s. 179.

sedvänja talar om apostlarna i en vid bemärkelse, var går då gränsen för vilka som är *de första* apostlarna och profeterna. Var de tvungna att vara ögonvittnen till Jesu gärning och uppståndelse? NT lägger aldrig det som ett krav på en profet. Var de tvungna att tillhöra den första generationens kristna? Var hittar vi i så fall det kriteriet? Var de tvungna att leva under det första århundradet? Vad var det i så fall för magiskt som hände år 100, vilket fick uppenbarelsen att upphöra?

Min lösning på detta ser ut som följer. De två begreppen apostlarna och profeterna är inte begränsat till en speciell tid i den tidiga församlingens historia. Det talas här om tjänster som fanns då och som finns idag. Uppenbarelsen som det talas om har inte upphört. Även dagens apostlar och profeter är mottagare av denna uppenbarelse. Dock är det så att uppenbarelsen *har* getts till apostlarna och profeterna och denna uppenbarelse är i NT, och i Efesierbrevet, väl definierad. Tidigare var den en hemlighet men nu är den känd – uppenbarelsen om församlingen, den nya enheten i Kristus. Därför kan det aldrig i våra dagar bli fråga om *ny*uppenbarelse men däremot om *åter*uppenbarelse. Apostlarna och profeterna är på ett speciellt sätt mottagare och bärare av uppenbarelsen om församlingen – detta Guds mysterium. Detta är inget som ändras vid 12-slaget på nyårsafton år 99. Denna slutsats är inget som motsäger den nytestamentliga tanken om det allmänna prästerskapet. För om den motsättningen inte fanns under det första århundradet, varför skulle den göra det nu?

Analogin mellan 2:20 och 3:5 blir väldigt tydlig. Apostlarna och profeterna är församlingens grund där Kristus själv är hörnstenen. Apostlarna och profeterna är mottagare av uppenbarelsen om församlingen – Kristi hemlighet. Detta innebär inte med nödvändighet elitism men däremot ett erkännande av att dessa tjänster är viktiga i bygget av den nytestamentliga församlingen. Precis som apostlarna och profeterna som församlingens grund är beroende av att de är i linje med hörnstenen Jesus Kristus, är apostlarna och profeterna bara mottagare av sann uppenbarelse så länge det är *åter*uppenbarelse det handlar om. Alltså att uppenbarelsen är i linje med den uppenbarelse den första församlingen tog emot genom dessa tjänster och som olika personer sedan nedtecknade i det som vi kallar Nya Testamentet.

4.8.4 Sammanfattning

Kristi hemlighet innebär att judar och hedningar i församlingen blir ett nytt Guds folk. Begreppet apostlarna och profeterna används i vid bemärkelse om alla de som fungerade i dessa tjänster och gäller även de som fungerar i dessa tjänster i våra dagar. Uppenbarelsen om församlingen – Kristi mysterium – är pågående, på så sätt att apostlar och profeter i hela kyrkans historia är mottagare av den, men även oföränderlig, på så sätt att varken tillägg eller förändringar sker.

4.9 Efesierbrevet 4:7-13

4.9.1 Text

⁷Men åt var och en av oss gavs nåden enligt Kristi gåvas mått. ⁸Därför sägs det: När han for upp till himlen tog han fångar till krigsfångenskap och gav människorna gåvor. ⁹Men att han for upp, vad är det om inte att han också for ner till den lägre ner belägna platsen av jorden^b. ¹⁰Han som har farit ned är också den som har farit upp över alla himlarna för att fullgöra allt. ¹¹Han gav apostlarna och profeterna och evangelisterna och herdarna och lärare, ¹²för utrustandet av de heliga till tjänstens handling, till uppbyggandet av Kristi kropp, ¹³tills vi alla må nå fram till trons enhet och kunskapen om Guds son, till en fullkomlig man, till ett mått av växt av Kristi fullhet,

Kommentar:

^a Uttrycket innebär ”det står skrivet”⁴²

^b Att han for ner till den lägre ner belägna platsen av jorden skall enligt Bruce inte ses som en speciell plats på jorden utan snarare att jorden som helhet är lägre belägen i förhållande till himlen. Det syftar således på inkarnationen.⁴³

⁴² Bruce, 1984, s. 340.

⁴³ Bruce, 1984, s. 343.

4.9.2 Kontext

Vår text befinner sig i ett sammanhang (4:1-16) där Paulus uppmanar till enhet. 4:1-6 är en uppmaning till församlingen att med hjälp av den helige Ande älska varandra, ha fördrag med varandra och enas i den gemensamma tron. 4:7-13 handlar om de tjänster Jesus har gett till församlingen för att få till stånd enhet, mognad och tillväxt. 4:14-16 beskriver resultatet av detta; stabilitet i läran, kärlek, sanning, mognad, tillväxt och framförallt enhet.

I vers 8 citeras Ps 68:18. Med hjälp av detta skriftställe målar Paulus upp Kristus som den hemvändande och segrande krigsherren. I sitt följande har han krigsfångar och när han kommer fram får han hyllningsgåvor av människorna. Paulus byter dock ut ordet ”fick” till ”gav” och ger således detta skriftställe en något annorlunda innebörd. Dessa gåvor beskrivs i vers 11 som fem tjänster.⁴⁴

4.9.3 Diskussion

Vad är syftet med tjänstegåvorna? Finns det apostlar idag?

Paulus använder ett gammaltestamentligt citat för att beskriva de gåvor som Kristus gav församlingen när han for upp till himlen. På andra ställen (ex. 1 Kor 12:4-11) talar Paulus om att Anden ger olika gåvor som manifesteras genom de olika individerna i församlingen. Här i Ef 4:11 är det människor med olika tjänster, som i sig själva, *är* gåvor till församlingen. Bruce lyfter fram att det givetvis inte sägs att dessa är de enda gåvorna i församlingen. Precis som det står i vers 7 har gåvor getts åt var och en. Gåvorna i vers 11 är tänkta att hjälpa varje lem att komma i funktion.⁴⁵ Tjänsterna gavs till Guds folk för att de skulle utrustas att utföra sin tjänst att bygga upp församlingen. Bruce tydliggör att de tre fraserna i vers 12 ”för utrustandet av de heliga, till tjänstens handling, till uppbyggandet av Kristi kropp” inte är parallella. Den andra och den tredje frasen är en konsekvens av den första. Detta indikeras av att fras två och tre påbörjas med en annan preposition än fras ett. Det innebär alltså att tjänsterna utrustar de heliga som därför i sin tur uppbygger Kristi kropp.⁴⁶ Även Stott anser att detta är oerhört viktig. Många översättningar har översatt på ett sätt som inte stämmer överens med grundtexten och som skapar en känsla av att det är tjänsterna som utför sin tjänst i det att de uppbygger Kristi kropp.⁴⁷ En viktig poäng i texten är således att tjänsterna inte innebär en elitistisk församlingssyn utan snarare möjliggör det allmänna prästerskapet i det att de utrustar de heliga, så att *de heliga* kan uppbygga församlingen.

Bruce, Stott och Lincoln är överens om att aposteltjänsten och profetttjänsten endast fanns i den första tidens församling. Terry Virgo håller inte med. Han anser att huvudanledningen till att så många motsätter sig att det skulle finnas apostlar idag beror på att man så starkt förknippar apostlar med nedtecknandet av NT. Att försvara Bibeln och att se till att doktrinerna är trygga och säkra har fått prioritet. Men det var långt ifrån alla apostlar som nedtecknade delar av NT. Apostlarnas primära uppgift var världsmision, att plantera församlingar i varje land och i varje stad. Förhoppningsvis är vi överens om att det uppdraget inte var slutfört vid nedtecknandet av Efesierbrevet och inte heller är slutfört idag. Virgo anser att det inte finns något i Ef 4:11 som tyder på att apostlar inte skulle kunna finnas idag.⁴⁸

Syftet med tjänsterna är, enligt texten, enhet, mognad, tillväxt, stabilitet i läran, kärlek, sanning och mognad. Jesus gav sin församling dessa tjänster för att detta skulle bli en verklighet. Församlingen kommer aldrig nå dit om den envisas med att acceptera att det finns evangelister, herdar och lärare men

---

⁴⁴ Bruce, 1984, s. 341-342.

⁴⁵ Bruce, 1984, s. 346.

⁴⁶ Bruce, 1984, s. 349.

⁴⁷ Stott, 1979, s. 166.

⁴⁸ Virgo, 2003, s. 112-113.

att apostlar och profeter är utdöda tjänster som endast fanns under en speciell tid. Församlingen behöver alla dessa tjänster för att kunna utföra sitt uppdrag. De kommentarer jag läst gör sina feltolkningar på grund av att man läser in, vad jag anser är, en förvrängd definition av termen apostel, i texten.

Det är oerhört intressant att texten betonar det gemensamma uppdraget för dessa tjänster. Det finns ingenting i texten som antyder olikheterna mellan dessa tjänster även om det är olikheterna som upptar utrymme i de kommentarer jag läst. Tjänstegåvornas uppgift är att *tillsammans* utrusta de heliga. Texten betonar alltså inte på något sätt det unika i apostlatjänsten men beskriver den som en av flera tjänster med samma uppdrag. Detta skapar en skarp kontrast till Cartledge med apostlar som ensamma församlingsledare.

4.9.4 Sammanfattning

När Jesus Kristus uppstod från de döda och steg upp till himlen gav han sin församling olika tjänster. Dessa tjänster är enligt texten apostlarna, profeterna, evangelisterna, herdarna och lärare. Syftet med dessa tjänster var att utrusta de heliga så att de heliga skulle kunna utföra sin tjänst att bygga upp församlingen. Detta leder framförallt till enhet, mognad och tillväxt. Ingen av dessa tjänster är begränsade till en speciell tid i kyrkans historia. Så länge församlingen finns och så länge missionsbefallningen inte är fullbordad, behövs samtliga dessa tjänster i den kristna kyrkan.

5 Slutsatser

5.1 Apostlar och helig skrift

Apostlar kom under kyrkohistorien att förknippas med nedtecknandet av helig skrift, alltså Nya Testamentet. Det finns dock väldigt lite i Efesierbrevet, eller NT i stort, som stöder den kopplingen. De första 12 apostlarna hade en unik roll som ögonvittnen till Jesu gärning och uppståndelse men begreppet apostel kom snabbt att utvidgas och omfattade många som inte hade någonting med författandet av NT att göra. När Paulus, i början av sina brev, presenterar sig som en apostel, betyder inte det 'auktoriserad utgivare av helig skrift'. Det är mer troligt att Paulus beskriver sin funktion som en som är utsänd av Jesus Kristus för att bryta ny mark, för att bära med sig evangeliet till den ännu ej troende världen och för att plantera och bygga församlingar. En av anledningarna till dagens problematiska förhållande till apostlatjänsten är utan tvekan att vi förknippar den med nedtecknandet av NT. Detta ger ett slags ofelbarhetsskimmer över den tjänsten som naturligtvis gör att vi känner oss obekväma med den. Om vi däremot skulle få en rätt förståelse av den tror jag att vi skulle kunna få ett mer avspänt förhållande till den.

5.2 Apostlar idag

Enligt min mening finns det inget som tyder på att apostlatjänsten avtog vid någon tidpunkt i den första kristna församlingens historia eller i och med att NT blev nedtecknat. Det är i alla fall svårt att hitta bevis för det i NT. I Efesierbrevet är det tydligt att apostlar är oerhört viktiga för församlingens mognad, tillväxt och enhet. Så länge det fortfarande finns behov på dessa områden behövs det fortfarande apostlar. Jag tycker inte att vi ska skrämmas av att erkännandet av apostlar skulle kunna skapa elitistisk församlingssyn. Det är mycket möjligt att det i vissa fall kommer att göra det. Bästa sättet att motverka en sådan trend är dock inte att motverka apostlar utan att utifrån NT utforma en rätt definition av denna tjänst. Jag anser att detta är en av de stora utmaningarna inför framtiden. Enligt mig leder en rätt definition av apostlatjänsten till en ännu större tilltro för det allmänna prästerskapet.

En del har föreslagit att vi bör använda ordet missionär om dagens apostlar. Jag håller dock med Terry Virgo när han säger att detta begrepp inte är till någon hjälp i sammanhanget. En modern missionär kan vara en jordbruksarbetare, en sjuksköterska, en lärare, en bibelöversättare eller en litteraturdistributör. Vissa moderna missionärer är förmodligen apostlar eller evangelister men att använda begreppet om dagens apostlar förvirrar snarare än klargör.⁴⁹

5.3 Apostlar och ifrågasättande

En poäng som jag anser Cartledge missar är vikten av att apostlar, precis som alla andra, måste tåla prövning och ifrågasättande. Efesierbrevet ger inte grund för att apostlar, till skillnad från andra, inte skulle behöva ifrågasättas. NT ger flera exempel på apostlar som kritiserades. När Petrus hade varit iväg och predikat i Kornelius hus var han tvungen att stå till svars och förklara sig inför församlingen i Jerusalem (Apg 11). Paulus går till hårt angrepp mot Petrus i ett av sina brev (Gal 2:11-14). Paulus skriver till församlingen i Thessalonika att pröva allt och behålla det goda. Detta gäller givetvis även apostlar. De är människor som alla andra, felbara som alla andra och måste tåla kritik som alla andra. Detta innebär inte att man bör motverka apostlars existens men att det inte gagnar någon att följa dem blint. Det är bara i den utsträckning en apostel är i linje med Jesus Kristus som han/hon kan utgöra en del av församlingens grund. Det är bara i den utsträckning en apostel håller sig till NT:s uppenbarelse som han/hon kan vara mottagare och förmedlare av uppenbarelsen om församlingen.

---

⁴⁹ Virgo, 2003, s. 124.

5.4 Apostlar i team

En annan poäng som Cartledge missat i sin bok är vikten av att apostlar jobbar i team. I Ef 4:11 är det tydligt att de fem tjänster som beskrivs som gåvor till församlingen, har ett gemensamt uppdrag. Det är de, tillsammans, som skall utrusta de heliga. När Jesus sände ut sina apostlar sände han ut dem två och två. Paulus reste och arbetade aldrig ensam utan hade en mängd olika medarbetare kring sig. Enligt min mening är det svårt att hitta belägg i NT för att församlingar bör ledas av en ensam ledare, en apostel som bestämmer allt. Petrus, som var en apostel, beskriver sig själv som *en av* de äldste (1 Pet 5:1). När NT talar om församlingsledarskap gör den det, i princip alltid, i kollektiva termer. Det är aldrig fråga om ensamma, starka och enväldiga ledare utan alltid om team av olika tjänster som kompletterar varandra.

5.5 Apostlar i församlingen

Utifrån utgångspunkten att Efesierbrevet inte bara talar om den första tidens apostlar utan om apostlar i alla tider blir det tydligt hur viktig apostlatjänsten är i dagens församling. Apostlarna är en del av församlingens grund och mottagare av församlingsuppenbarelsen. Apostlarna är en av de tjänster som ska utrusta de heliga för att församlingen ska växa, mogna och enas. Apostlarna är de som ska se till att församlingen håller sitt fokus på missionsuppdraget. Det är tydligt att församlingen aldrig kommer att nå sin fulla potential utan apostlar i funktion. Jag tror definitivt att en av nycklarna för att församlingen ska bli framgångsrik i sitt uppdrag, är att erkänna att det finns apostlar, och att upptäcka och uppmuntra dem som har den tjänsten. Det viktiga är inte användandet av titlar och benämningar. Det viktiga är att apostlar kommer i funktion i dagens församlingar.

6 Källförteckning

- Alexander, Pat & David. (2001). En godkänd samling – Bibelns kanon, i *Libris stora handbok till Bibeln*, s70-73. Örebro: Libris.
- Bromiley, Geoffrey W. (1995). Apostle, i *International Standard Bible Encyclopedia, band 1*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Brown, Colin. (1986). Apostle, i *New International Dictionary of New Testament Theology, band 1*. Grand Rapids: Zondervan.
- Bruce, Frederick Fyvie. (1984). *The Epistles to the Colossians, to Philemon, and to the Ephesians (NICNT)*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Cartledge, David. (2001). *Den Apostoliska Revolutionen*. Max L.
- Johnson, Luke Timothy. (1999). *The Writings of the New Testament*. Minneapolis: Fortress Press.
- Lincoln, Andrew T. (1990). *Ephesians (WBC)*. Dallas: Word Books.
- Lundegaard, Ole. (1995). *Apostle in Context*. Kopenhagen: Baptistsamfundets teologiske Seminarium.
- Nestle, Erwin & Kurt Aland. (1993). *Novum Testamentum Graece*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.
- Stott, John R. W. (1979). *The Message of Ephesians (BST)*. Downers Grove: Inter-Varsity Press.
- Tellbe, Mikael. (2002). *Med framtiden i ryggen*. Örebro: Libris.
- Virgo, Terry. (2003). *Does the Future have a Church?*. Eastbourne: Kingsway Communications LTD.